

LOURENS GEUZE

**JEZUS
VOLGEN
— IN HET —
HEILIGE
LAND**

10 jaar dienen onder de zonen
en dochters van Abraham

 Vuurbaak

Copyright © 2023 Uitgeverij Vuurbaak, Amersfoort

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een databank, of doorgegeven in welke vorm dan ook – elektronisch, mechanisch, gekopieerd, gescand of op enige andere wijze – behalve voor korte citaten in recensies of artikelen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 978 90 5560 627 6

NUR 707

Vormgeving omslag en binnenwerk: Studio Mol

www.vuurbaak.nl

Wat anderen zeggen over

Jezus volgen in het Heilige Land

‘In dit prachtige, goed geschreven boek neemt Lourens Geuze ons mee op zijn boeiende wandeling op bijbelse bodem met onvergetelijke ontmoetingen met Joden en Arabieren, met volgelingen van Jezus en moslims, Palestijnen en Israëliërs. Tijdens deze wandeling kwam Lourens ook zichzelf tegen en kreeg hij scherper zicht op Degene die daar ooit ook wandelde. Jezus. In een regio met diepe, bittere tegenstellingen biedt Hij hoop op verzoening tussen al die verschillende zonen en dochters van Abraham. Dit boek en deze wandeling kan ik iedereen van harte aanbevelen!’

Gert-Jan Segers
Voormalig fractievoorzitter ChristenUnie

‘Dit boek leest als een prachtige roadtrip door Israël. Het is de beschrijving van een levensreis die tegelijkertijd een geloofsreis is. Het is niet vaak dat je een boek leest waarin op een integrale, vriendschappelijke en open manier gesproken wordt met zo’n diversiteit aan mensen in Israël: moslimjongeren in Palestijnse gebieden, Arabische christenen in Nazareth, Messiasbelijdende Joden en tal van andere tijdgenoten in Israël. Je voelt in al de beschrijvingen respect en vriendschap. Lourens Geuze

schrijft genuanceerd, inspirerend en informatief. Dit boek is ook een theologische reis: je vindt tal van exegetische en bijbels-theologische observaties in het boek die verrassen en aan het denken zetten. De vele ervaringen hebben de schrijver theologisch gerijpt en maken hem een goede gids. Allerlei vragen worden aan de lezers aangereikt om over door te spreken, ook om je eigen plek te vinden in Gods missie in deze wereld. Een missie waarin Israël zo'n belangrijke rol speelt en waarin de kerk mag participeren. Van Lourens Geuze kun je belangrijke lessen leren over uitzending: de nederige houding naar de ander, het willen en kunnen luisteren, het samen bidden, het belangeloos dienen, het meelijden en het vieren.'

Dr. Kees van Ekris

Programmaleider IZB/Areopagus, docent homiletiek ETF Leuven

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	7
1. WAT IS MIJN ROEPING?	15
<i>De allesomvattende missie van God</i>	
INTERMEZZO: HAIFA 2006–2009	41
2. WAT IS MIJN IDENTITEIT?	51
<i>De zoektocht van volgelingen van Jezus met een joodse, islamitische en christelijke achtergrond</i>	
INTERMEZZO: JERUZALEM 2013–2016	85
3. WIE IS MIJN BROER OF ZUS?	95
<i>De ontmoeting met de zonen en dochters van Abraham</i>	
INTERMEZZO: NAZARETH 2020–2023	127
4. WAAR IS MIJN GELOOF OP GEBASEERD?	137
<i>De Joodse wortels, het oosterse fundament en de levende Bron</i>	
Nawoord	167
Dankwoord	175
Tijdslijn	178
Aanbevolen literatuur	180

Beeld van de Klaagmuur, Gouden Rotskoepel en Olijfberg vanuit de Oude Stad

INLEIDING

De mediterrane warmte komt mij tegemoet als ik op negentienjarige leeftijd voor de eerste keer land op Ben Gurion Airport. Bepakt en bezakt loop ik over het vliegveld en de eerste indrukken zijn overweldigend. Ik zie orthodoxe joden met keppeltjes en pijpenkrullen, jonge soldaten met machinegeweren en mooie vrouwen in weinig verhullende zomerkleding. Door de gloednieuwe luchthaven begeef ik mij naar de paspoortcontrole, waar ik doordringend word aangekeken en een paar vragen moet beantwoorden. Wat ga je doen? Waar verblijf je? Daarna mag ik het land in met een visum voor drie maanden. Eenmaal buiten zie ik voor het eerst palmbomen in mijn leven en opeens dringt het tot me door: ik ben in Israël aangekomen! En niet zomaar: ik ben naar het Heilige Land afgereisd met een missie. Ik voel me geroepen om te gaan dienen onder de zonen en dochters van Abraham.

Door de chauffeur van de *sheroet* – een gedeelde taxi voor twaalf personen – word ik afgezet op het door mij aangegeven adres in Jeruzalem. In het donker stap ik uit voor een grote ijzeren poort. De beveiliging belt met zijn leidinggevende en krijgt goedkeuring om mij binnen te laten. Ik zie het pistool in zijn holster en vraag me af waar ik ben terechtgekomen. De beveiliging zet mij af voor een oud gebouwtje, zo'n typische kibboetswoning uit de jaren 60: een klein huisje met een plat dak en

spijlen voor de ramen. Tot mijn opluchting komt een aantal vrijwilligers mij tegemoet lopen en heet mij welkom. Ik ben veilig aangekomen op de plaats van bestemming.

Middelpunt van de wereld

De volgende dag word ik door een huisgenoot meegenomen naar de Oude Stad. Door een wirwar van kleine straatjes met schreeuwende kooplieden en overweldigende geuren volgen we de stroom van toeristen. Ze lopen allemaal dezelfde richting op. En schijnbaar vanuit het niets is daar ineens het beeld dat ik nooit meer zal vergeten: de Klaagmuur met schuin erboven de Gouden Rotskoepel en daarachter de Olijfberg. De heilige plaatsen waar joden, moslims en christenen door de eeuwen heen hebben gebeden, en waar ze ook om hebben gestreden. Het middelpunt van de wereldgeschiedenis en het kruispunt van de religies wordt ineens voor mijn ogen zichtbaar.

Wat ik op dat moment niet had kunnen vermoeden, is dat ik bijna tien jaar in het Heilige Land zou wonen en onder deze drie religieuze gemeenschappen zou werken. Eerst mocht ik dienen onder Messiasbelijdende Joden in Haifa, daarna vanuit Jeruzalem onder moslimjongeren in de Palestijnse gebieden en uiteindelijk onder Arabische christenen in Nazareth. De eendeloze gesprekken onder het genot van een kopje thee of koffie hebben mij een kijkje gegeven in het dagelijkse leven van de inwoners van dit bijzondere land; de dingen waar ze tegenaanlopen en mee worstelen, maar ook waar ze van genieten en energie uit halen. Soms mocht ik in hun hart kijken en deelden ze hun diepste gedachten en gevoelens met mij.

Als christen ben ik altijd in het bijzonder geïnteresseerd geweest in de ervaringen van hen die Jezus volgen in het Heilige Land, ongeacht hun religieuze achtergrond. Door de jaren

Wat ik op dat moment niet had kunnen vermoeden, is dat ik bijna tien jaar in het Heilige Land zou wonen en onder deze drie religieuze gemeenschappen zou werken.

heen heb ik ze mogen ontmoeten en leren kennen, en sommigen van hen zijn mijn beste vrienden geworden. Hun geloofsbeleving daagt mij altijd weer uit om mijn eigen geloof te onderzoeken en te verdiepen. Daardoor is hun worsteling voor een deel ook mijn worsteling geworden, en hun inzichten voor een deel mijn inzichten. Samen met hen heb ik de Bijbel mogen bestuderen en gebeden, conferenties bezocht en kerkdiensten bijgewoond, bruiloften gevierd en geliefden begraven. En op al deze momenten werd er iets zichtbaar van wat het betekent om Jezus te volgen in het Heilige Land.

Door de ontmoetingen met de zonen en dochters werd ik uitgedaagd om tot de kern te komen van mijn geloof. Graag neem ik je mee op mijn zoektocht aan de hand van vier vragen, waarin ook dit boek is ingedeeld: 1) wat is mijn roeping? 2) wat is mijn identiteit? 3) wie is mijn broeder? en 4) waar is mijn geloof op gebaseerd? De antwoorden die ik heb gevonden en de inzichten die ik heb verkregen, hebben mijn geloofsleven voorgoed veranderd en gevormd. Voor mij zijn deze vragen een soort lakmoesproef geworden voor de relevantie van het evangelie in deze wereld, en met name in de regio waar het allemaal is begonnen. Daarmee zijn de ervaringen die ik deel en de reflecties die ik maak in dit boek, heel belangrijk geworden voor mijn eigen geloof en leven. Het geeft weer hoe ik heb geprobeerd én geleerd om een volgeling van Jezus te zijn in het Heilige Land.

Leeswijzer

In elk hoofdstuk wordt een van de bovengenoemde vragen behandeld. Aan de hand van gebeurtenissen die ik heb meegeemaakt en gesprekken die ik heb gevoerd, zal ik reflecteren op deze thema's en ze nader bestuderen vanuit de Schrift. Ook zal ik je uitdagen om zelf na te denken over deze onderwerpen aan de hand van een aantal vragen, en suggesties doen voor hoe je het handen en voeten kunt geven in je dagelijkse leven.

Door de ontmoetingen met de zonen en dochters werd ik uitgedaagd om tot de kern te komen van mijn geloof.

De hoofdstukken worden afgewisseld met een kort intermezzo waarin ik achtereenvolgens deel over mijn tijd in Haifa, Jeruzalem en Nazareth en mijn kennismaking met respectievelijk de joodse, islamitische en christelijke gemeenschap in het Heilige Land. De hoofdstukken en intermezzo's kunnen afzonderlijk gelezen worden, maar de opmerkelijke lezer zal door het boek heen een bepaalde opbouw van verhalen en beschouwingen ontwaren. Achterin het boek is een tijdslijn geplaatst met een overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen in mijn leven om, indien nodig, duidelijkheid te geven over wanneer wat plaatsvond.

Door de jaren heen heb ik mijn familie, vrienden en gemeenteleden in Nederland op de hoogte gehouden van mijn belevenissen door middel van nieuwsbrieven en columns. Fragmenten hiervan zullen door het boek heen terugkomen om een inkijkje te geven in hoe ik het een en ander op dat moment heb beleefd. Deze 'dagboeknotities' zijn verder aangevuld

met grappige anekdotes en interessante gebeurtenissen, die enigszins losstaan van de thema's die in dit boek behandeld worden, maar wel een goede indruk geven van het leven aldaar.

Je hoeft niet in Israël geweest te zijn om te beseffen hoe complex de situatie is in het Heilige Land. Op politiek, cultureel en religieus vlak zijn er veel tegenstellingen. Deze kant zal ik zeker niet onbelicht laten in mijn verhalen. Ik vind het belangrijk dat de gelaagdheid van het leven in Israël wordt gezien en erkend. Soms zal ik kleur bekennen en op basis van mijn kennis en ervaring ingaan op een bepaald vraagstuk. Waarom je bijvoorbeeld beter niet de Grot van de Patriarchen in Hebron kunt bezoeken tijdens je eerste reis naar het Heilige Land. Daarbij is het niet mijn intentie om een onderwerp van alle kanten te belichten en op elk argument in te gaan. Ik wil eenvoudigweg mijn ervaringen delen en laten zien hoe ik mij als volgeling van Jezus tot deze thema's verhoud. Daarmee is het boek – wat betreft stijl en inhoud – meer een reisverslag dan een systematische overdenking.

Iemand heeft wel eens gezegd dat vertalen een vorm van verraad is, omdat de gevoelswaarde van een woord of de gelaagdheid van een gedachte niet altijd overgebracht kan worden in een andere taal. Schrijven over complexe thema's zoals we die tegenkomen in het Midden-Oosten voelt voor mij een beetje hetzelfde. Woorden dekken nooit de volledige lading van wat je wilt zeggen en soms is er geen breed gedragen consensus over de betekenis van een bepaalde term. Door de jaren heen heb ik met vallen en opstaan geleerd welke terminologie het toegankelijkst is en de minste weerstand oproept.

Zo noem ik het grondgebied tussen de Middellandse Zee en de Jordaanrivier onder andere Israël, Westbank en het Heilige Land, maar niet Palestina, betwiste of bezette gebieden, of Judea en Samaria. Verder noem ik Arabieren in de Westbank 'Palestijnen' en Palestijnen in Israël 'Arabieren' om met name

hun geografische locatie te benadrukken en niet hun politieke solidariteit. Omdat ik met name onder Palestijnse moslims in de Westbank en Arabische christenen in Israël heb gewerkt, gebruik ik deze termen het meeste in mijn boek om de lijn van mijn verhaal vast te houden en het niet onnodig complex te maken. Tegelijkertijd besef ik maar al te goed dat inwoners van het Heilige Land zich heel verschillend identificeren aan de hand van hun godsdienst, etniciteit en nationaliteit.

De termen die worden gebruikt in de titel en ondertitel van het boek kunnen al meteen vragen oproepen. Met 'Jezus volgen' bedoel ik hen die zichzelf een discipel van Jezus noemen, ongeacht hun religieuze achtergrond. Hierbij ga ik uit van de Jezus zoals Hij wordt beschreven in het Nieuwe Testament en is beleden door de kerk van alle tijden en plaatsen. Vanuit dit perspectief is het dus mogelijk om een volgeling van Jezus te zijn met een joodse of islamitische achtergrond. Terwijl een persoon die is opgegroeid in de christelijke gemeenschap maar Jezus niet volgt, ook niet als zodanig zal worden aangeduid in dit boek. De term 'het Heilige Land' is door de eeuwen heen gebruikt door pelgrims en is een erkenning van de diepe verbondenheid die aanhangers van de drie monotheïstische religies ervaren met de heilige plaatsen in dit land. De verwijzing 'zonen en dochters van Abraham' gebruik ik voor een ieder die zich een afstammeling voelt – etnisch, cultureel of geestelijk – van deze nomade uit Ur van de Chaldeeën. Deze en andere termen worden nader toegelicht door het boek heen.

'Iedereen moet zijn eigen verhaal kunnen vertellen' was de regel bij een van de bedieningen waar ik een aantal jaren voor heb gewerkt. Daarmee werd bedoeld dat wij niet het recht of de vrijheid hebben om voor een ander te kiezen welke details we van zijn of haar leven delen met de wereld. Bij het schrijven van dit boek werd mij opnieuw duidelijk waarom het goed is om

mij aan dit principe te houden. Als buitenlander woonachtig in het Midden-Oosten heb ik het vertrouwen gekregen van lokale bewoners, waardoor ze dingen aan mij vertelden die ze nooit in het openbaar of zelfs met een familielid of vriend zouden delen. Daarom heb ik ervoor gekozen om een aantal van hun ervaringen te verwerken in mijn eigen geschiedenis en sommige van hun belevenissen bij elkaar te brengen in het levensverhaal van een fictief persoon. Mijn hoop is om de echtheid van hun worsteling, vragen en soms tegenstrijdige gevoelens over te brengen zonder dat achterhaald kan worden om welke personen het precies gaat.

Tijdens mijn studie Theologie heb ik onderzoek gedaan naar de identiteitsvorming van volgelingen van Jezus met een joodse, islamitische en christelijke achtergrond. Mijn scriptie is destijds gepubliceerd door de World Evangelical Alliance onder de titel *Fellow Travellers*. De resultaten uit dat onderzoek vormen deels de basis van de onderwerpen die ik aansnijdt in dit boek, en kunnen dienen als naslagwerk voor verdere verdieping en verrijking.

In de afgelopen maanden kon ik mij goed identificeren met de schrijver van de Hebreënbrieff, wanneer hij stelt dat de tijd hem ontbreekt om alle verhalen van de geloofshelden van Israël te vertellen (11:32). En ook met de schrijver van het Johannes-evangelie, wanneer hij aangeeft dat de wereld te klein is voor alle boeken die geschreven kunnen worden over wat er gebeurt als God op het toneel verschijnt (21:25). Geen boek zou recht kunnen doen aan alle bijzondere ervaringen en gebeurtenissen die ik heb meegemaakt sinds ik naar Israël afreisde op negentienjarige leeftijd. Maar dat is ook niet mijn bedoeling. Mijn hoop is dat je de zonen en dochters van Abraham beter leert kennen en uitgedaagd wordt in je geloof door hen die Jezus volgen in het Heilige Land.